

### FASE 1A Locatie keuze

#### CHECKLIST LOCATIEKEUZE

Kies een locatie voor de bouwplaats waar:

- Verstoring van de omgeving wordt beperkt (afgeschermd door groen, aan rand van open terrein, niet direct grenzend aan water)
- Zo min mogelijk gewijzigd hoeft te worden aan de bestaande situatie (geen kap beplanting, dempen sloot, vergraven leeflaag etc.)
- Landbouwgrond ligt (hier zijn vaak weinig natuurwaarden aanwezig)
- De toegangsweg geen verbindingen kruist van dieren (de weg snijdt dus niet dwars door een groenelement of door een route van paddentrek\*)
- De bouwplaats een zo klein mogelijke barrière vormt en houdt verbindende landschapselementen (zoals bosjes, singels, sloten) buiten de hekken
- Waar kansen liggen om bij het verlaten van de bouwplaats eenvoudig extra natuurwaarden toe te voegen (b.v. door takkenrillen te laten liggen of een poel te graven)

\* padden, kikkers en salamanders trekken in het vroege voorjaar massaal van hun veilige overwinteringsplek in bosjes, singels en ruigten naar het water om zich hier voort te planten en kruisen daarbij wegen.

### FASE 1B Inrichting bouwplaats

#### BEHOUDEN VAN BEPLANTINGEN, WATERELEMENTEN EN OVERIGE ASPECTEN

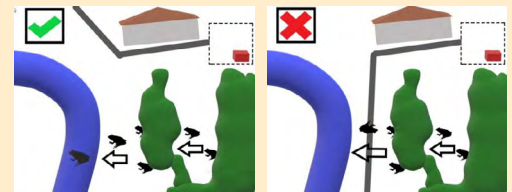
Kijk bij de inrichting van de tijdelijke bouwplaats of:

- Aanwezige bomen, beplantingen en waterelementen kunnen worden ingepast (en voorkom aantasting!)
- Aanwezige waardevolle elementen zoals bloemrijke vegetaties, steilrandjes, greppels, oevervegetaties, takkenhopen (kortom: Variatie) kunnen worden ingepast
- De verwijderde leeflaag/bouwvoor - indien deze verwijderd moet worden - dichtbij in depot kan worden gezet om bij het verlaten van de bouwplaats teruggeplaatst te worden
- Er invasieve exoten zoals Japanse duizendknoop en watercrassula aanwezig zijn en ga hier op een passende wijze mee om (isoleren en bestrijden)
- Aspecten als duisternis en rust zoveel mogelijk aanwezig kan blijven
- Er kansen liggen om elementen toe te voegen, bijvoorbeeld een natuurlijke afscheiding rond de bouwkeet met een takkenril

#### VERKEERSSTERFTE VOORKOMEN

Kies bij de locatie van een (nieuwe) toegangsweg of transportatieroute voor een route:

- Over een bestaande weg of pad
- Die geen (mogelijke) routes van dieren kruist
- Die geen (mogelijke) routes van dieren onderbreekt
- Die niet dicht langs het water of de oever loopt



Rechts toont een bouwplaats (onderbroken lijntje) met bouwkeet en een toegangsweg die de paddentrekroute kruist. Links een route die de paddentrekroute ontziet.

Indien dit niet mogelijk is:

- Gebruik dan tijdelijk een andere, alternatieve route (paddentrek duurt bijvoorbeeld slechts enkele weken)
- Neem dan maatregelen om verkeerssterfte te voorkomen door:
  - Amfibieën schermen te plaatsen



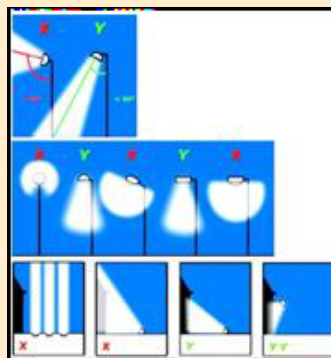
- Takkenrillen of stobbenwalle neer te leggen als alternatieve, veilige route ook voor een soort als egel



#### VERLICHTING

Verstoring door verlichting kan worden beperkt door:

- Zo min mogelijk (buiten)verlichting te gebruiken
- Gebruik te maken van afschermbegroeiing en bebouwing om verlichting van de omgeving te voorkomen en gebiedsdelen niet te verlichten
- Strooilichtbeperkende armaturen te gebruiken en geen gebouwen, waterelementen, bomen of beplantingen aan te lichten (lamp naar de grond richten)
- Geen lijnvormige beplantingen, bosranden of waterelementen te verlichten die een functie kunnen hebben als vliegroute voor vleermuizen (die daardoor onderbroken wordt)
- Gebruik te maken van vleermuisvriendelijke verlichting (bij voorkeur rood of amberkleurig, geen wit of groen)
- Te werken met tijdschakelaars en bewegingssensoren en lage lichtmasten te gebruiken

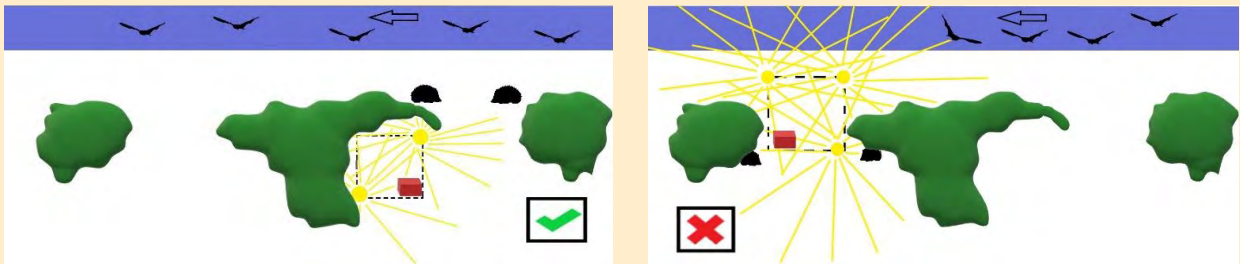


**FASE 1B**  
Inrichting bouwplaats

### BARRIÈRES VOORKOMEN

Kies om te voorkómen dat de bouwplaats een barrière voor dieren gaat vormen om/voor:

- Terreindelen die verstorend kunnen werken op de omgeving (door verlichting, geluid etc.) zoveel mogelijk te situeren op plaatsen met opgaande, afschermende beplantingen of grondlichamen.
- Beperkt daarbij de verstoring van deze beplantingen door bijvoorbeeld de bouwkeet op enige afstand te plaatsen en geen bosranden aan te lichten.
- Passeerbare bouwhekken (door min. 10 cm onder het hek vrij te laten).  
Let op hoogteverschillen in het maaiveld en belemmerende vegetaties.



De afbeelding links toont een bouwplaats (onderbroken lijntje) met bouwkeet en verlichting in een afschermende omgeving met opgaande beplanting. De bouwkeet is gesitueerd op enige afstand van de bosrand om verstoring hier te voorkomen. De verlichting schijnt niet op het kanaal dat een belangrijke vliegroute vormt voor vleermuizen die gevoelig zijn voor verstoring door verlichting. De egels kunnen foerageren en zich verplaatsen tussen de bouselementen rond de bouwplaats. De afbeelding rechts toont een voorbeeld hoe het niet moet.

**FASE 2**  
Gebruik bouwplaats

### GEBRUIKSFASE

Tijdens het gebruik van de bouwplaats kunnen natuurwaarden worden versterkt door:

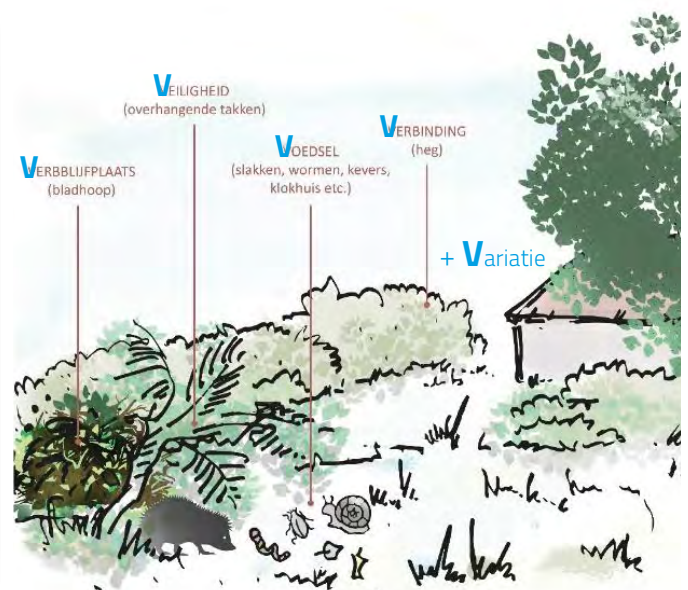
- Verstoring door geluid, verlichting, barrièrewerking en menselijke activiteit zoveel mogelijk te voorkómen, te beperken en te verzachten
- Vrijkomend zand, puin, takken en stobben te gebruiken als (tijdelijke) verblijfplaats voor vogels, kleine zoogdieren, amfibieën en insecten. Let op dat dit niet leidt tot problemen bij vertrek. Raadpleeg een ecooloog als je twijfelt.
- Afstromend (schoon) hemelwater en water uit bronbemaling op te slaan in natte laagten, poelen en plassen
- Kale terreindelen die (tijdelijk) niet gebruikt worden, zowel op de bouwplaats als in het werk/project, aan te bieden aan pionier soorten als kleine plevier, oeverzwaluw, rugstreeppad en zandhagedis.

**FASE 3**  
Vertrek bouwplaats

### VERTREKFASE

Bij het vertrek van de bouwplaats kunnen natuurwaarden worden versterkt door:

- Natuurmaatregelen als nestkasten, vleermuiskasten, takkenrillen etc. waar mogelijk achter te laten en/of te verplaatsen
- Nieuwe elementen achter te laten door bijvoorbeeld een natte laagte uit te graven tot een poel
- Grondwerkzaamheden, zoals het egaliseren of terugbrengen van de leeflaag op een natuurtechnische manier uit te voeren
- Samen met de opdrachtgever te zoeken naar een oplevering van de bouwplaats die rekening houdt met ontstane natuurwaarden en biodiversiteit
- Te zorgen voor een goede overdracht naar de eigenaar/opdrachtgever, zodat deze op de hoogte is van aanwezige natuurwaarden en noodzakelijke beheermaatregelen



Maatregelen voor een gezonde habitat adresseren de 5 V's